

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/6007 din 09.04.2024

La nr.65 din 01.03.2024

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 5 (cinci) file.

Director

Digitally signed by Pînzari Alexandr
Date: 2024.04.09 15:05:05 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandr PÎNZARI

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	964	
"09"	04	2024
Ora		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9592 din 09.04.2024

la proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un grup de deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost publicat pe site-ul Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul are drept scop *"[...] de a facilita accesul cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate la exercitarea votului și de a perfecționa modalitățile de organizare a scrutinului în afara țării, dată fiind sporirea numărului de cetățeni aflați peste hotare care participă activ la alegeri."*

Autorul a mai precizat că, *"Scopul proiectului de act normativ vizează crearea cadrului normativ necesar pentru pilotarea votului prin corespondență în vederea exercitării de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului de a alege prin metoda alternativă de vot și verificarea oportunității implementării acestei metode alternative de vot în bază permanentă."*

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune pilotarea votului prin corespondență în următorul scrutin electoral, pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în Statele Unite ale Americii și Canada, fiind reglementate principiile participării la alegeri prin exercitarea votului prin corespondență, procedurile electorale specifice acestui tip de vot, precum și atribuțiile organelor electorale care vor organiza votul.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Reieșind din prevederile proiectului, acestea promovează interesele cetățenilor Republicii Moldova, aflați în Statele Unite ale Americii și Canada, de a-și realiza dreptul său constituțional de a alege, ceea ce este conform interesului public.

Cu toate acestea, în varianta propusă, proiectul poate afecta dreptul de vot al cetățenilor Republicii Moldova aflați în alte state, decât cele menționate în proiect, consfințit de art.38 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova care stipulează că, *"Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat"*.

În acest sens, din examinarea Constituției Republicii Moldova se deduc următoarele trăsături ale votului în Republica Moldova: 1. universalitatea – se referă la faptul că beneficiază de acest drept toți cetățenii Republicii Moldova, indiferent de sex, rasă, naționalitate, limbă, proveniența socială, funcția deținută sau exercitată, genul de activitate, religie, aspirații politice, reședință, avere sau de alte criterii și circumstanțe; 2. egalitatea – acest principiu stabilește că toți cetățenii participă la alegeri în condiții egale. Acest principiu se asigură prin acordarea tuturor alegătorilor a unor posibilități egale din punct de vedere juridic, începând cu înaintarea candidaților, participarea la campania electorală și votarea propriu-zisă; 3. caracterul direct – se referă la faptul că cetățenii aleg direct și personal, fără niciun intermediar sau delegat, reprezentanții lor în Parlament; 4. caracterul secret – se referă la faptul că votul cetățenilor nu este public, ceea ce constituie una dintre cele mai puternice garanții ale corectitudinii votului; 5. caracterul liber exprimat – se referă la faptul că exprimarea voinței cetățenilor în alegeri nu trebuie viciată în nici un fel, precum și la faptul că votul nu este obligatoriu.

Totodată, se menționează Codul bunelor practici în materie electorală - Linii directoare și raport explicativ, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare (Veneția, 18-19 octombrie 2002), potrivit căruia se evidențiază principiile care constituie baza patrimoniului electoral european, și anume *"sufragiul universal, egal, liber exprimat, secret și direct"*.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

În nota informativă, autorul justifică necesitatea promovării proiectului, fiind expuse condițiile ce au impus elaborarea acestuia, finalitățile urmărite și consecințele realizării normelor elaborate.

În acest sens, proiectul instituie norme speciale aplicabile unui grup de persoane, și anume cetățenilor Republicii Moldova, aflați în Statele Unite ale Americii și Canada, care vor beneficia de dreptul de vot prin corespondență. În așa mod, proiectul discriminează nejustificat cetățenii țării aflați în străinătate în alte state decât cele menționate. Or, dreptul de vot al cetățenilor Republicii Moldova este garantat de Constituția Republicii Moldova și trebuie să fie acordat tuturor cetățenilor, inclusiv celor care se află în străinătate.

Respectiv, nota nu cuprinde o analiză corespunzătoare și complexă care să includă evaluarea tuturor deficiențelor și identificarea obiectivelor/soluțiilor clare și raționale sub toate aspectele, privind impactul modificărilor propuse de proiect și dacă acestea nu se vor considera discriminatorii prin implementarea ideii de pilotare a votului prin corespondență doar pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în Statele Unite ale Americii și Canada, nefiind asigurate astfel condiții egale pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în alte state. Potrivit art.25 din Legea nr.100/2017, „1) Elaborarea proiectelor actelor normative este precedată, în funcție de importanța și complexitatea proiectelor respective, de efectuarea studiilor de cercetare în scopul fundamentării necesității sau lipsei acestora privind inițierea elaborării unui act normativ. Studiile de cercetare se efectuează pentru cunoașterea temeinică a realităților social-economice ce urmează a fi reglementate, a cadrului normativ relevant, a reglementărilor similare în legislația altor state, inclusiv a țărilor Uniunii Europene.”

Potrivit Codului bunelor practici în materie electorală - Liniile directoare și raport explicativ, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare (Veneția, 18-19 octombrie 2002), cu privire la modalitățile de vot, abordate din perspectiva principiilor patrimoniului electoral european, Liniile directoare stabilesc la pct. 3.2 ii. principiul potrivit căruia „Alegătorii trebuie să beneficieze de posibilitatea de a vota la o secție de votare. Oricare alte modalități de votare sunt acceptate numai sub rezerva următoarelor condiții: iii. votarea prin corespondență poate fi permisă numai în cazul în care activitatea serviciilor poștale este protejată și sigură; dreptul de a vota prin corespondență poate fi acordat persoanelor internate în spital, deținuților, persoanelor cu mobilitate redusă sau persoanelor cu drept de vot care domiciliază în străinătate, orice fraude sau intimidări trebuie excluse.”

Suplimentar, în Raportul explicativ al aceluiași Cod, la pct. 3.2.2.1 se reține că „38. Votarea prin corespondență și delegație este permisă în țările occidentale, dar condițiile desfășurării acestor două forme variază considerabil de la un stat la altul. De exemplu, votarea prin corespondență poate fi pe

larg folosită într-o țară și interzisă în alt țară, pentru a evita pericolul unor eventuale falsificări electorale. Acest fel de votare poate fi permis numai în cazul în care serviciile poștale sunt protejate, cu alte cuvinte protejate de orice fel de intervenție intenționată și sunt sigure, în sensul că funcționează eficient. [...] 39. [...] respectând anumite măsuri de precauție, votarea prin corespondență poate fi folosită pentru a oferi [...] persoanelor cu drept de vot care domiciliază în străinătate posibilitatea de a își exercita dreptul de vot în măsura în care riscul de falsificare sau de intimidare este exclus”.

În plus, există incertitudine cu privire la ideea de pilotare a votului prin corespondență, și nu amendarea Codului electoral, act care cuprinde cele mai importante norme juridice în domeniul legislației electorale. Or, un proiect-pilot presupune organizarea/desfășurarea unui proces de testare, care poate avea atât beneficii, cât și consecințe negative asupra procesului electoral, iar în consecință riscul afectării campaniei electorale și a rezultatelor alegerilor.

În subsidiar, potrivit art.11 alin.(1) din Cod electoral, *“Sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale sau a organelor electorale nu pot fi modificate decât cu cel puțin un an înainte de scrutinul național”.*

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină *„e) fundamentarea economico-financiară”.*

Potrivit autorului *“Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect de act normativ va fi necesară alocarea resurselor financiare suplimentare din bugetul de stat pentru asigurarea dezvoltării și menținerii subsistemului informațional destinat înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență și identificării la distanță a alegătorului, pentru tipărirea și procurarea plicurilor, buletinelor de vot, sigiliilor autocolante și altor materiale electorale, pentru cheltuielile poștale necesare expedierii plicurilor cu materiale electorale, pentru activitatea organelor electorale, alte cheltuieli în funcție de tipul scrutinului organizat.”* Potrivit art.16 alin.(1), (2) din proiectul de lege, *cheltuielile legate de organizarea și desfășurarea votului prin corespondență se suportă de la bugetul de stat, în limita alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală pentru Comisia Electorală Centrală și sunt parte integrantă, dar distinctă a bugetului Comisiei.*

Se remarcă că argumentele autorului nu justifică pe deplin fundamentarea economico-financiară a proiectului, nefiind clar dacă mijloacele financiare necesare pentru implementarea celor propuse sunt suficiente, disponibile și vor putea fi alocate din bugetul de stat.

Așfel, se remarcă că proiectul de lege examinat va genera majorarea cheltuielilor bugetului public național, în această situație, adoptarea acestuia este condiționată și de existența obligatorie a avizului pozitiv al Guvernului, fapt ce rezultă din dispozițiile art.131 alin.(4) al Constituției și Hotărârii Curții Constituționale nr.29/2001 privind interpretarea prevederilor art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, care trebuie respectate în cazul proiectelor de acte legislative cu impact financiar asupra bugetului de stat și care prevăd că orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern, iar alin.(6) din același articol stabilește că, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.

În conformitate cu prevederile constituționale enunțate (Hotărârea Curții Constituționale nr.29/2001), examinarea și/sau adoptarea prezentului proiect de lege, nu poate preceda procedura constituțională de acceptare de către Guvern, a cheltuielilor din banii publici generate de

implementarea soluției legislative propuse prin proiectul de lege expertizat.

În concluzie, urmare a faptului că implementarea proiectului va condiționa cheltuieli bugetare, ceea ce generează alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, este necesar punctul de vedere al Guvernului asupra soluțiilor promovate de lege, în conformitate cu art.131 alin. (4) și (6) din Constituție, estimarea cuantumului cheltuielilor necesare pentru implementarea normelor formulate și completarea notei informative în acest sens cu informații/date exacte, relevante și justificative. Or, în lipsa unei argumentări economico-financiare pertinente, reglementările propuse nu vor avea finalitatea scontată a scopului propus de proiect.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

În mare parte, textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea 100/2017.

Unele norme din proiect conțin formulări neuniforme și astfel vor permite interpretări abuzive la aplicare (analiza detaliată a factorilor de risc și riscuri de corupție identificați în acest sens este prezentată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție).

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.&n

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul conține reglementări privind activitatea organelor electorale responsabile de implementarea votului prin corespondență. Însă, unele norme din proiect sunt formulate confuz cu privire la atribuția acestor organe de a respinge înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență în care consideră că există criterii obiective (analiza detaliată a factorilor de risc și riscuri de corupție identificați în acest sens este prezentată în compartimentul III a prezentului raport de expertiză anticorupție).

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
Art.13 lit.i) potrivit proiectului de lege Articolul 13. Atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență [...] i) centralizează rezultatele votării din circumscripție, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, <u>asigură afișarea acestora.</u> [...] Articolul 28. Asigurarea securității procesului de votare prin corespondență [...] (3) Biroul electoral al secției de votare asigură <u>anunțarea publică a informației</u> despre materialele necesare votării prin corespondență expediate în adresa alegătorilor, plicurilor exterioare recepționate, dar și celor declarate nule.	
Obiecții: Se constată o reglementare lacunară care nu stabilește cu precizie modalitatea de afișare de către consiliul electoral de circumscripție a rezultatelor votării din circumscripție, nefiind clar stabilit locul și modul afișării rezultatelor. Acest fapt va determina limitarea posibilității alegătorului de a lua cunoștință sau de a fi informat despre rezultatele votării din circumscripție, iar ca urmare va genera încercări de valorificare a drepturilor și intereselor legale prin intermediul metodelor ilicite. În acest sens, luând în considerare formula utilizată de proiect <i>“asigură afișarea acestora”</i> , reglementarea lasă loc pentru interpretări abuzive din partea consiliului electoral. Astfel, apare discreția excesivă a consiliului electoral de a aprecia modul de afișare a rezultatelor votării în fiecare caz separat, în funcție de propriile interese. Aceași obiecție este valabilă pentru art.28 alin.(3) privind utilizarea textului <i>“asigură anunțarea publică a informației”</i> .	
Recomandări: La art.13 lit.i), se recomandă reformularea normei propuse și stabilirea clară a locului și modului de afișare a rezultatelor votării din circumscripție de către consiliul electoral de circumscripție. La art.28 alin.(3), se recomandă reformularea normei propuse și stabilirea clară a sursei de publicare a informației despre materialele necesare votării.	
Factori de risc: <ul style="list-style-type: none">● Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative● Lipsa/insuficiența accesului la informația de interes public	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none">● Generale

Art.18 alin.(6) lit.g) potrivit proiectului de lege

Articolul 18. Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență [...]

(6) Înregistrarea este respinsă de organul electoral în următoarele cazuri: [...]

g) alte criterii obiective indicate în actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale.

Obiecții:

Astfel, organul electoral este în drept să respingă înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență în cazul în care consideră că există criterii obiective.

Analizând norma citată, se atestă să sintagma "*alte criterii obiective indicate în actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale*" este confuză și posedă un vădit potențial coruptibil, datorită faptului că acordă un spectru larg de atribuții discreționare Comisiei Electorale Centrale de a stabili alte criterii obiective ce determină temei pentru organul electoral de a respinge înregistrarea.

Formarea neclară a atribuțiilor organului electoral generează posibilitatea alegerii de către responsabili a interpretării cele mai convenabile a atribuțiilor sale, deoarece norma propusă prin proiect nu relevă nici într-un fel care anume "*alte criterii*" se vor considera obiective, determinarea acestui fapt aparent fiind lăsată la discreția Comisiei Electorale Centrale.

Recomandări:

Se recomandă revizuirea normei propuse la lit.g) din alin.(6) al art.8 prin enumerarea expresă a tuturor cazurilor de respingere a înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - conflict de interese și/sau favoritism
- Legalizarea actelor de:
 - abuz de serviciu

Art.19 alin.(3) potrivit proiectului de lege

Articolul 19. Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență [...]

(3) Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență se transmit de către Comisia Electorală Centrală consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor. Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori. [...]

Obiecții:

Norma analizată este formulată confuz cu referire la termenul în care, lista electorală se transmite biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori.

Potrivit art.54 alin.(1) lit.a) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, "*conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, [...]*", se constată că utilizarea expresiei "*se transmite imediat*" are un sens prea larg și nu asigură respectarea principiilor de elaborare a actelor normative, întrucât nu stabilește cu exactitate termenul în care consiliul electoral de circumscripție este obligat să transmită lista electorală biroului electoral al secției de votare.

Astfel, lipsa unor termene clare va lăsa loc de interpretări abuzive din partea persoanelor responsabile, iar ca

urmare va apăra discreția excesivă de a aprecia și stabili în fiecare caz separat termene care îi sunt convenabile, atât pentru propriile acțiuni, cât și pentru acțiunile altor subiecți de drept cărora aceste termene le sunt aplicabile.

La aplicare, toate aceste deficiențe vor spori considerabil coruptibilitatea prevederilor, persoanelor responsabile de aplicare a procedurii respective.

Recomandări:

Se recomandă substituirea cuvântului "imediat" prin stabilirea unui termen concret pentru transmiterea biroului electoral al secției de votare a listei electorale de către consiliul electoral de circumscripție.

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate/prelungirea nejustificată a termenilor

Riscuri de corupție:

- Generale

- 4 -

Art.36 alin(5) potrivit proiectului de lege

Articolul 36. Dispoziții finale și tranzitorii [...]

(5) Comisia Electorală Centrală din oficiu sau la propunerea Consiliului electoral de circumscripție va declara nule/invalida rezultatele votării în secția/secțiile de votare pentru votul prin corespondență în cazul constatării circumstanțelor obiective de comitere a fraudelor electorale.

Obiecții:

Astfel, Comisia Electorală Centrală este în drept din oficiu sau la propunerea Consiliului electoral de circumscripție de a declara nule/invalidă rezultatele votării pentru votul prin corespondență în cazul în care se constată circumstanțe obiective de comitere a fraudelor.

Analizând norma precitată, se atestă că aceasta posedă un vădit potențial coruptibil, datorită faptului că acordă un spectru larg de atribuții discreționare Comisiei Electorale Centrale de a declara nule/invalidă rezultatele votării prin corespondență dacă se constată „*circumstanțe obiective de comitere a fraudelor.*”

Formarea neclară a atribuțiilor Comisiei generează posibilitatea alegerii de către responsabili a interpretării cele mai convenabile a atribuțiilor sale, deoarece norma propusă prin proiect nu relevă nici într-un fel care anume circumstanțe de comitere a fraudei se vor considera ca fiind "obiective", determinarea acestui fapt aparent fiind lăsată la discreția Comisiei.

Recomandări:

Reexaminarea normei astfel încât să fie excluse oportunitățile de manifestare a comportamentului discreționar de către responsabilii de aplicare a prevederilor propuse.

Factori de risc:

- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - conflict de interese și/sau favoritism
- Legalizarea actelor de:
 - abuz de serviciu
 - depășire a atribuțiilor de serviciu

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova și are drept scop de a facilita accesul cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate la exercitarea votului și de a perfecționa modalitățile de organizare a scrutinului în afara țării, dată fiind sporirea numărului de cetățeni aflați peste hotare care participă activ la alegeri.

Prin proiect se propune pilotarea votului prin corespondență în următorul scrutin electoral, pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în Statele Unite ale Americii și Canada, fiind reglementate principiile participării la alegeri prin exercitarea votului prin corespondență, procedurile electorale specifice acestui tip de vot, precum și atribuțiile organelor electorale care vor organiza votul.

Reieșind din prevederile proiectului, acestea promovează interesele cetățenilor Republicii Moldova, aflați în Statele Unite ale Americii și Canada, de a-și realiza dreptul său constituțional de a alege, ceea ce este conform interesului public. Cu toate acestea, în varianta propusă, proiectul poate afecta dreptul de vot al cetățenilor Republicii Moldova aflați în alte state, decât cele menționate în proiect, consfințit de art.38 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova care stipulează că, *“Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat”*.

Nota informativă nu cuprinde o analiză corespunzătoare și complexă care să includă evaluarea tuturor deficiențelor și identificarea obiectivelor/soluțiilor clare și raționale sub toate aspectele, privind impactul modificărilor propuse de proiect și dacă acestea nu se vor considera discriminatorii prin implementarea ideii de pilotare a votului prin corespondență doar pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în statele Unite ale Americii și Canada, nefiind asigurate astfel condiții egale pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în toate statele.

Totodată, nota contravine rigorilor stabilite la art.30 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, aceasta necesită a fi completată cu informații/date exacte, relevante și justificative privind fundamentarea economico-financiară. Or, în lipsa unei argumentări economicofinanciare pertinente, reglementările propuse nu vor avea finalitatea scontată a scopului propus de proiect. Totodată, pentru adoptarea proiectului de lege este necesar de solicitat punctul de vedere al Guvernului asupra soluțiilor promovate de lege, în conformitate cu art.131 alin.(4) și (6) din Constituție.

La fel, proiectul de decizie conține factori de risc și riscuri de corupție, respectiv se recomandă revizuirea acestuia prin prisma obiecțiilor și recomandărilor prezentate în prezentul raport de expertiză anticorupție.

09.04.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Digitally signed by Vameș Xenia
Date: 2024.04.09 11:10:16 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Xenia VAMEȘ Inspector principal

